

Educația și formarea profesională inițială prin învățământ profesional și tehnic în România

Învățământul profesional și tehnic (IPT) este furnizat la nivelul învățământului secundar superior și la nivelul post-secundar.

Primii doi ani de învățământ secundar superior sunt obligatorii pentru toți elevii. Pentru înscrierea în învățământul secundar superior, inclusiv în învățământul profesional și tehnic (clasa a 9-a), este necesară media notelor obținute la matematică și limba română din cadrul Evaluării Naționale, la sfârșitul clasei a 8-a, diploma de absolvire a gimnaziului și foaia matricolă cu mediile la toate materiile. Unele unități de învățământ profesional pot organiza și examene de admitere. Pentru înscrierea în învățământul terțiar universitar, absolvenții de învățământ secundar superior trebuie să promoveze examenul de bacalaureat.

Învățământul profesional și tehnic se află sub responsabilitatea Ministerului Educației Naționale. Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic coordonează crearea standardelor de formare profesională pentru calificări, acestea fiind validate de comisiile sectoriale (coordonate de Autoritatea Națională pentru Calificări) și aprobate de minister. Partenerii sociali participă în comisii și sprijină implementarea educației și formării profesionale și implicit a învățământului profesional și tehnic. Dezvoltarea educației și formării profesionale continue (EFPC) se află în responsabilitatea Ministerului Muncii și Justiției Sociale.

Educația și formarea profesională inițială

La nivelul învățământului secundar superior există:

- învățământ profesional cu durata de trei ani (ISCED-P 352), care asigură absolvenților o calificare profesională de nivel 3 EQF (cum ar fi bucătar). Învățământul profesional este furnizat de „școli profesionale” în cooperare cu angajatori, care asigură pregătire practică obligatorie pentru elevi, ca parte a formării profesionale la locul de muncă. Pregătirea practică este oferită și în școli, media timpului alocat pregătirii practice (atât în școală cât și la angajator) pe parcursul celor trei ani de studiu reprezentând aproximativ 50% din totalul orelor alocate. Tinerii care au întrerupt studiile după absolvirea învățământului secundar

inferior se pot înscrie în acest program până la vârsta de 26 de ani, gratuit. Începând cu anul 2017/18, este disponibil și învățământul dual, acesta fiind o formă de organizare a învățământului profesional, furnizată la cererea companiilor implicate în asigurarea și furnizarea pregătirii practice. Procentul elevilor în cadrul învățământului dual este de 1,5% din populația totală din învățământul profesional și tehnic. Învățământul profesional asigură acces pe piața muncii. Absolvenții se pot înscrie, de asemenea, în anul trei din învățământul tehnologic, de nivel 4 EQF;

- filiera tehnologică, învățământ liceal cu durata de patru ani (ISCED-P 354), care oferă absolvenților o diplomă de absolvire a unei școli de învățământ secundar superior și o calificare de „tehnician”, de nivel 4 EQF, în unul din următoarele domenii: profil servicii, resurse naturale, protecția mediului sau tehnic (cum ar fi tehnician în gastronomie). Programele de studiu sunt furnizate de licee tehnologice și uneori de colegii. Pregătirea practică este 25%. După absolvirea învățământului obligatoriu, elevii pot opta să renunțe și să se înscrie într-un stagiul de pregătire practică (ISCED-P 352), care oferă doar o calificare profesională;
- Stagiul de pregătire practică (ISCED-P 352), care oferă elevilor care au finalizat primii doi ani de liceu (au absolvit clasa a 10-a) o calificare profesională de nivel 3 EQF (cum ar fi bucătar), prin intermediul a 720 de ore de formare la locul de muncă. Programele sunt coordonate de școlile din învățământul profesional și tehnic și sunt furnizate în principal de angajatori. Tinerii și adulții care părăsesc timpuriu școala pot accesa, de asemenea, aceste programe, după absolvirea unui program denumit „A doua șansă”;
- filiera vocațională, învățământ liceal cu durata de patru ani (ISCED-P 354, EQF nivel 4), care oferă absolvenților o calificare profesională în unul din domeniile: militar, teologic, sportiv, arte și pedagogie, precum și o diplomă de absolvire a unei școli de învățământ secundar superior. Aceste programe sunt furnizate de colegii și au medie de pregătire practică de circa 15%.

Învățământul postliceal oferă programe de studiu cu durata de unu până la trei ani (ISCED-P 453), în urma cărora se obține o

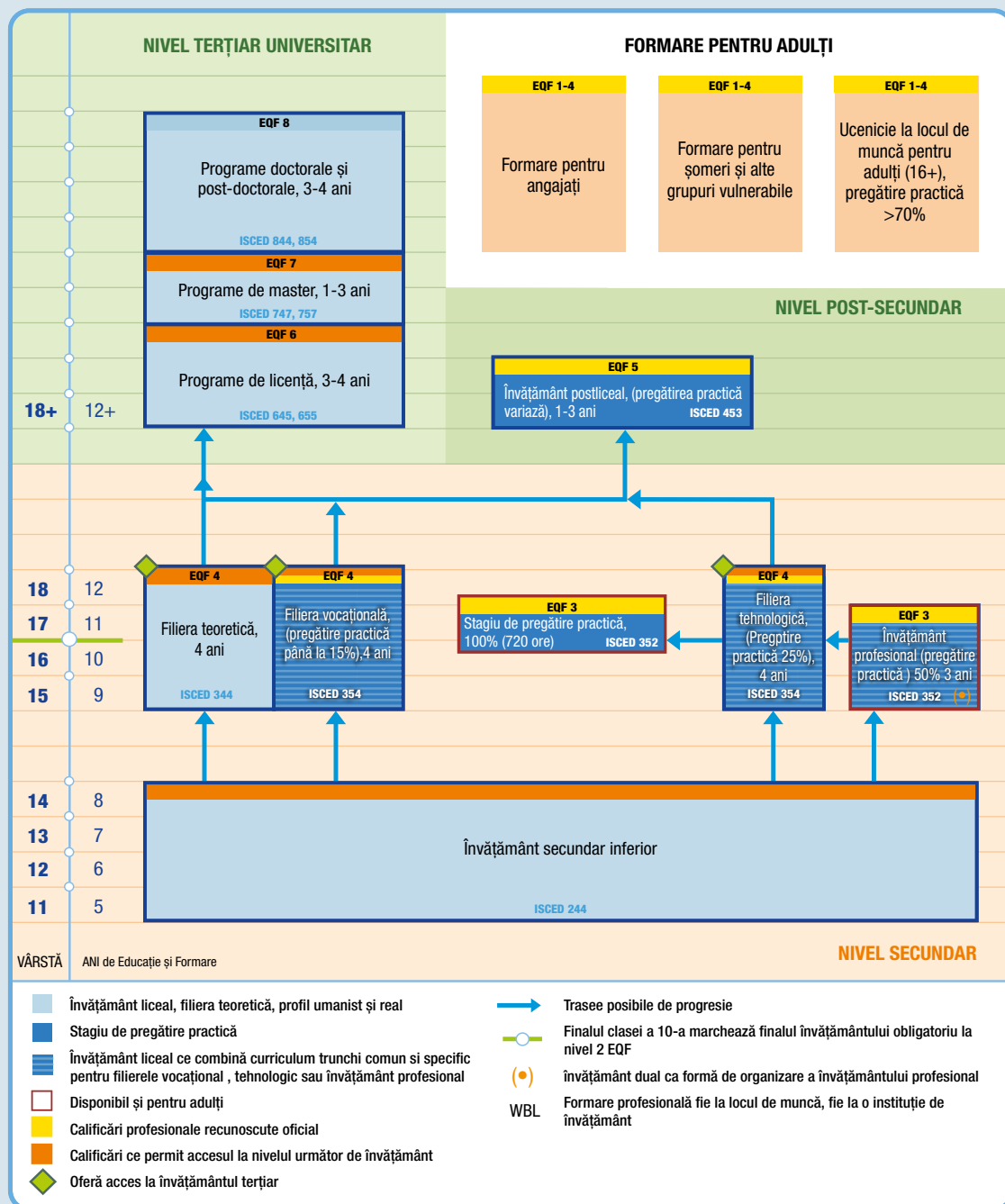
calificare profesională de nivel 5 EQF (cum ar fi optician); acestea sunt organizate școli tehnologice sau de colegii/universități, la cererea operatorilor economici sau pe baza intereselor cursanților. Ele oferă absolvenților de învățământ secundar oportunitatea de a avansa în calificările profesionale pe care le au (cum ar fi îngrijire și tehnician farmacist).

Educație și formare profesională continuă

Formarea profesională pentru adulți este oferită de furnizori autorizați publici și privați, luând în considerare nevoile angajatorilor și nevoile adulților în ce privește competențele de bază.

Încă din anul 2015, serviciul public de ocupare a forței de muncă a gestionat programe de „ucenicie continuă la locul de muncă”, cu durata de unu până la trei ani. Acestea oferă adulților (cu vârsta 16+) care nu au parcurs anterior o formă de învățământ profesional și tehnic (IPT) șansa de a obține o calificare profesională de nivel 1 - maxim 4 EQF, având ca rezultat obținerea unui certificat de calificare profesională, recunoscut la nivel național, care are o valoare similară cu cea a unui certificat obținut prin IPT. Formarea teoretică și practică (învățare la locul de muncă de cel puțin 70%) este furnizată în principal de companii, în cooperare cu furnizori autorizați de formare profesională.

Educația și formarea profesională prin învățământ profesional și tehnic în România

NB: ISCED-P 2011.

Sursa: Cedefop și ReferNet Romania.

Caracteristici distinctive ale EFP

Caracteristicile distinctive ale EFP inițiale sunt caracterul său incluziv, care oferă opțiuni și profiluri pentru diferite niveluri de învățare, filiere variate: fie teoretică, fie vocațională, tehnologică sau învățământ profesional, precum și accentul pus pe facilitarea progresiei și evitarea rutelor educaționale închise. Reflectând dublul rol al educației și formării profesionale în promovarea dezvoltării economice și sociale, obiectivele principale ale învățământului profesional și tehnic sunt de a asigura:

- dezvoltarea personală și profesională a elevilor;
- oportunități egale de acces la educație și formare profesională;
- furnizare, organizare și dezvoltare profesională de înaltă calitate.

Calificările profesionale oferite prin învățământ profesional și tehnic (ÎPT) au ca bază de formare Standardele de Pregătire Profesională, care descriu procesul de pregătire în unități de învățare și rezultate ale învățării, și includ, pentru fiecare unitate, un standard de evaluare. Standardele au fost revizuite în anul 2016, pentru a sprijini creșterea relevanței calificărilor dobândite prin ÎPT pe piața muncii, prin asigurarea unei mai bune corespondențe între calificările profesionale și realitatea la locul de muncă, după absolvire.

Crearea Comitetelor sectoriale, care reprezintă diferite sectoare ale economiei, a făcut ca implicarea partenerilor sociali în proiectarea și evaluarea calificărilor profesionale să fie mai sistemică. Pentru a ușura planificarea educațională, partenerii sociali participă de asemenea și în cadrul unor parteneriate la nivel regional (Consortii Regionale) și local (Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social cu atribuții în domeniul învățământului profesional și tehnic).

În ultima decadă, România a dezvoltat un sistem pentru validarea aptitudinilor și competențelor dobândite în mod non-formal sau informal. Conform recomandărilor orientative adoptate de Autoritatea Națională pentru Calificări, au fost implementate dispoziții procedurale pentru crearea unei rețele de furnizori care acționează ca centre de validare/evaluare. Aceste centre sunt active în mai mult de jumătate din județele țării.

Provocări și răspunsuri prin intermediul politicilor în domeniu

Investițiile în sprijinirea dezvoltării instituționale a educației și formării profesionale sunt încă reduse. Principalele provocări sunt accesul inegal la educație și formare și rata mare de abandon; aceasta îi afectează în principal pe copiii din zonele rurale, din comunitățile sărace și pe cei de etnie romă. Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii, pentru perioada 2015-20, a fost elaborată pentru a răspunde acestor provocări și se va implementa un mecanism de avertizare timpurie și intervenție care va ajuta la identificarea tinerilor școlari cu risc de abandon școlar.

O altă provocare este aceea de a reduce șomajul în rândul tinerilor prin sprijinirea dobândirii de competențe profesionale și asigurarea unor tranziții line și sustenabile din sistemul de educație și formare profesională către piața muncii. Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT) a introdus învățământul dual ca o formă de organizare a învățământului profesional, ducând la obținerea unei calificări profesionale de nivel 3 EQF; acesta se va extinde la nivelurile 4 și 5 EQF. Strategia Educației și Formării Profesionale din România, 2016-20, are ca obiectiv o mai bună corelare a ofertei educaționale din ÎPT cu cerințele pieței muncii. În acest sens, CNDIPT va lansa în 2019 un proiect finanțat prin FSE, care, printre altele, va elabora:

- un mecanism de asigurare a calității pentru învățarea la locul de muncă și certificarea rezultatelor învățării;
- un mecanism de ajustare a ofertei educaționale la cererea de pe piața muncii;
- un sistem de monitorizare a absolvenților din învățământul profesional și tehnic;
- un mecanism pentru identificarea, recompensarea și promovarea excelenței.

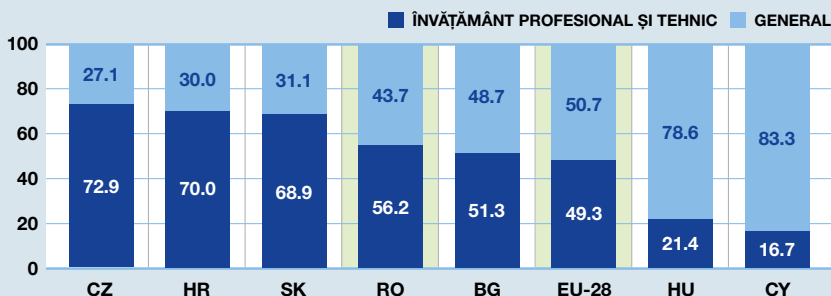
Formarea profesională continuă răspunde, de asemenea, provocării reprezentate de șomaj prin programe de formare profesională corelate cu cerințele de pe piața muncii; în funcție de nivelul de calificare profesională EQF care urmează să fie dobândit, acestea pot varia de la 180 de ore pentru nivelul 1EQF până la 1 080 de ore pentru nivelul 4 EQF.

Participarea la învățare pe tot parcursul vieții este cea mai redusă din UE și a înregistrat o scădere ușoară din 2013. Atractivitatea formării profesionale continue, precum și participarea adulților în formare profesională continuă sunt de asemenea aspecte care constituie o îngrijorare reală. Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții, 2015-20, vine să răspundă acestor provocări printr-un număr de acțiuni pentru creșterea participării la formare, îmbunătățirea recunoașterii rezultatelor învățării anterioare (inclusiv cele dobândite în contexte non-formale și informale), creșterea calității și relevanței formării prin intermediul unei noi legi privind asigurarea calității în domeniul formării profesionale a adulților și coordonarea acțiunilor părților interesate.

În noiembrie 2018, Ministerul Muncii a elaborat o listă cu ocupații elementare, care oferă adulților necalificați acces la programe de formare profesională în urma cărora pot obține calificări de nivel 1 EQF, cum ar fi programele de ucenicie cu durata de șase luni.

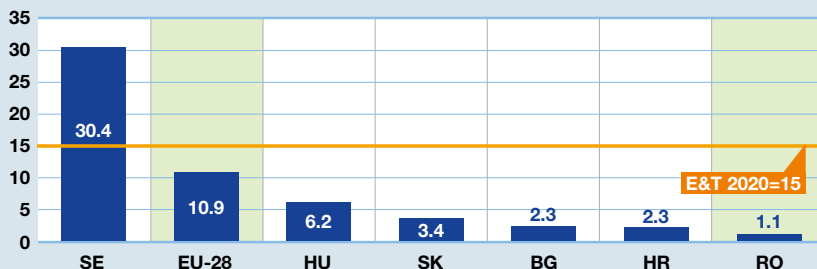
Educația și formarea profesională în cifre

Elevii din cadrul învățământului secundar superior (ISCED 2011 nivel 3) înscriși în învățământul general și profesional și tehnic
% din toți elevii din învățământul secundar superior, 2016

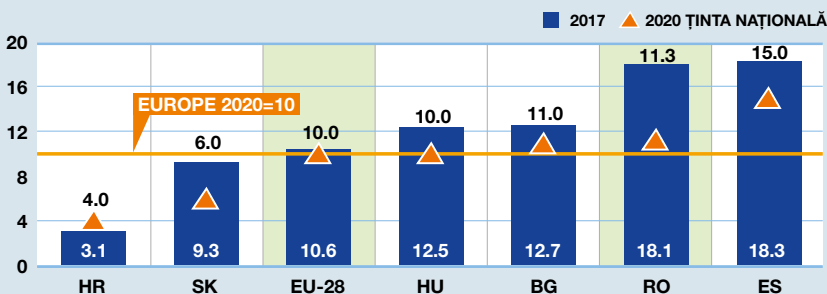
Sursa: Calculele Cedefop, pe baza Eurostat, colectare de date UE privind sistemele de învățământ, data culegerii: 11.12.2018.

Învățarea pe tot parcursul vieții
% din populația cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, care participă la programe de educație și formare profesională, în perioada de patru săptămâni înainte de anchetă, 2017

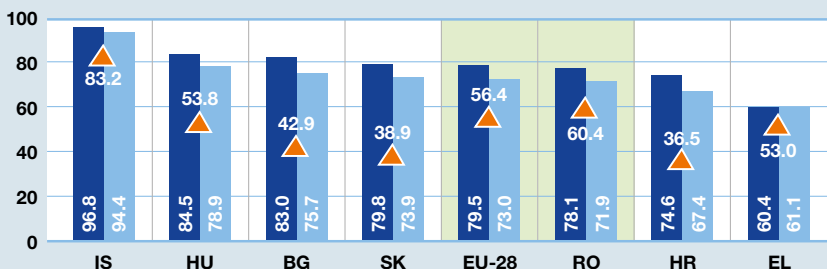
Sursa: Eurostat, ancheta privind forța de muncă în UE, data culegerii: 11.12.2018.

Persoane care abandonează timpuriu sistemul de educație și formare profesională
% din populația cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani care au cel mult nivel de învățământ secundar inferior și care nu au continuat educația și formarea profesională în perioada de patru săptămâni înainte de anchetă, 2017

Sursa: Eurostat, ancheta privind forța de muncă în UE, data culegerii 11.12.2018.

Ratele de ocupare în rândul absolvenților tineri
% din tinerii cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani care nu se mai află în programe de educație și formare profesională, 2017

■ Învățământ superior profesional secundar și post-secundar non-terțiar (nivelurile 3 și 4)
■ Învățământ general profesional secundar și post-secundar non-terțiar (nivelurile 3 și 4)
▲ Mai puțin decât învățământ primar, primar și secundar inferior (nivelurile 0-2)

Sursa: Eurostat, ancheta privind forța de muncă în UE, data culegerii 11.12.2018.

Informații suplimentare

- Cedefop (2019). *Vocational education and training in Romania: short description (Educația și formarea profesională în România: descriere succintă)*.
<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4171>
- Skills Panorama (2018). *Skills anticipation in Romania. (Anticiparea competențelor în România. Repere analitice)*.
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en/analytical_highlights/skills-anticipation-romania
- European Commission (2018). *Education and training monitor 2018 – country analysis: Romania. (Monitorul educației și formării 2018 – analiză de țară: România)*. https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/education-and-training-monitor-2018-romania-report_en

www.refernet.ro	ReferNet Romania
www.edu.ro	Ministerul Educației Naționale
www.tvet.ro	Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic
www.mmuncii.ro	Ministerul Muncii și Justiției Sociale
www.incsmps.ro	Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale
http://site.anc.edu.ro	Autoritatea Națională pentru Calificări
www.anofm.ro	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

Această broșură este elaborată pe baza informațiilor furnizate de Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (ReferNet Romania).

CEDEFOP

Centrul European pentru Dezvoltarea
Formării Profesionale

Europe 123, 570 01 Salonica (Pylaia), GREECE
Postal: Cedefop, Service Post, 570 01 Thessaloniki, GREECE
Tel. +30 2310490111, Fax +30 2310490020, E-mail: info@cedefop.europa.eu

Drepturi de autor © Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (Cedefop), 2019
Toate drepturile rezervate.

visit our portal www.cedefop.europa.eu

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene

ISBN 978-92-896-2849-5

9 789289 628495